

XÁC ĐỊNH GIÁ TRỊ CỦA NGÂN HÀNG THƯƠNG MẠI VIỆT NAM

TS. Trịnh Quốc Trung*

Trong điều kiện kinh doanh hiện nay, việc sáp nhập, hợp nhất và mua lại giữa các tổ chức kinh doanh nói chung và các ngân hàng, các định chế kinh doanh khác được xem là điều bình thường và tất yếu của quá trình tập trung tư bản.

Điều quan tâm hàng đầu của bất kỳ một nhà đầu tư, một chủ doanh nghiệp nào khi thực hiện việc mua, bán cổ phiếu hoặc các tổ chức khác là giá trị của những gì mình muốn mua và muốn bán. Khi là người bán, nếu không xác định được giá trị của doanh nghiệp mình muốn bán thì có thể sẽ bán thấp hơn giá trị thực của tài sản hiện có và ngược lại, khi là người mua sẽ trả giá cao hơn giá trị thực của những gì muốn mua –thiệt hại về tài sản.

Tại Việt Nam hiện nay, quá trình cổ phần hóa các doanh nghiệp nhà nước đang được thực đẩy mạnh mẽ nhằm phát huy những ưu thế của mô hình công ty cổ phần nhưng thành công đạt được chưa đáng kể do nhiều nguyên nhân khác nhau. Tuy nhiên, trong các doanh nghiệp đã tiến hành cổ phần hóa có xảy ra tình trạng “bị” đánh giá thấp hơn giá trị thực của doanh nghiệp dẫn đến việc làm thất thoát vốn của nhà nước nếu năng và của xã hội nói chung vào tay những kẻ cơ hội.

Việc xác định giá trị của doanh nghiệp cũng đang được xem là một cản trở lớn nhất trong việc cải tổ hệ thống ngân hàng thương mại Việt Nam nhằm hướng đến hội nhập về ngân hàng thông qua việc thực hiện cổ phần hóa các ngân hàng thương mại nhà nước như Ngân hàng Ngoại thương Việt Nam và Ngân hàng Phát triển Nhà Đồng bằng Sông Cửu Long. Việc xác định sai giá trị của các Ngân hàng Thương mại Nhà nước khi tiến hành cổ phần hóa có thể gây thiệt hại nghiêm trọng cho nền kinh tế do vai trò của các ngân hàng này trong việc đáp ứng nhu cầu dịch vụ tài chính, ngân hàng cho các doanh nghiệp và cá nhân.

Tuy nhiên, việc định giá không chỉ đóng vai trò quan trọng trong quá trình cổ phần hóa các doanh nghiệp nhà nước nói chung và các tổ chức

tín dụng nhà nước nói riêng mà việc này cũng rất quan trọng đối với các tổ chức tín dụng có sở hữu khác. Chủ sở hữu – người nắm giữ cổ phiếu của các ngân hàng thương mại cổ phần cũng có nhu cầu muốn biết giá trị thực sự tài sản của mình được tích lũy trong ngân hàng mà họ góp vốn để quyết định sẽ nắm giữ hoặc bán bớt số cổ phiếu mình nắm giữ với những mức giá phù hợp. Ngoài ra, họ cũng có thể tham chiếu để xem xét các trường hợp phát hành cổ phiếu mới để gia tăng vốn chủ sở hữu của ngân hàng cũng như có thể giúp họ chống lại những ý định “thôn tính” của các đối thủ cạnh tranh khác trên thị trường.

Do đó, việc xác định giá trị của vốn chủ sở hữu trong các ngân hàng thương mại hiện nay không phải chỉ có giá trị đối với việc cổ phần hóa các ngân hàng thương mại nhà nước mà còn rất hữu

Ngân hàng NV&PTNo chi nhánh Phố Đức Chính

Dạy học Ngân hàng Tp.HCM(*)

ích đối với các ngân hàng thương mại cổ phần trong việc quản lý, điều hành và ra các quyết định liên quan đến vốn chủ sở hữu trong ngân hàng.

Điều này có nghĩa là cho dù chủ sở hữu của một ngân hàng thương mại có là Nhà nước hay không thì họ vẫn phải quan tâm đến việc xác định giá trị vốn của mình trong các tổ chức mà họ góp vốn.

Vì vậy, trong phạm vi bài viết, chúng tôi sẽ dùng thuật ngữ vốn chủ sở hữu như một thuật ngữ chung cho vốn do Nhà nước hoặc cá nhân, tổ chức đầu tư vào các ngân hàng thương mại.

GIỚI HẠN NGHIÊN CỨU:

Trong bài viết, chúng tôi không đề cập đến nội dung của các tranh luận đã nêu trong các báo, tạp chí chuyên ngành về ảnh hưởng của việc phát hành trái phiếu chuyển đổi của Ngân hàng Ngoại thương có làm tăng hay giảm giá trị của ngân hàng này hay không. Điều này cũng có nghĩa là bài viết sẽ không đề cập về các yêu cầu liên quan đến qui định về tỉ lệ an toàn vốn tối thiểu theo quyết định 457/2005/QĐ-NHNN ngày 19 tháng 04 năm 2005 (tương thích với các qui định về chuẩn mực an toàn hoạt động ngân hàng của Basel) sẽ ảnh hưởng ra sao đến giá trị của ngân hàng.

Mục tiêu của bài viết là đưa một số phương pháp tham khảo trong việc xác định giá trị của các Ngân hàng Thương mại Việt Nam để phục vụ cho các mục tiêu khác nhau của các bên có liên quan.

KHÁI NIỆM GIÁ TRỊ CỦA NGÂN HÀNG:

Giá trị của một ngân hàng có thể được xem là số tiền mà người mua đồng ý trả cho chủ sở hữu

của ngân hàng đó để trở thành chủ sở hữu của các định chế này. Người mua là các nhà đầu tư có thể bao gồm các tổ chức tài chính, các nhà đầu tư tư nhân, các quỹ đầu tư, các công ty bảo hiểm....

Như vậy, giá trị của một ngân hàng có thể không hoàn toàn dựa vào giá trị của những tài sản hữu hình và vô hình mà ngân hàng đó đang chiếm hữu. Giá trị của một ngân hàng có thể bị điều chỉnh bởi ý chí, sở thích, sự quan tâm và lòng ham muốn của những người có ý định trở thành chủ nhân dự phần của ngân hàng.

KHÓ KHĂN TRONG ĐỊNH GIÁ NGÂN HÀNG:

Hiện nay, việc xác định giá trị của ngân hàng vẫn là một vấn đề khó đối với cả những người ở trong và ngoài ngân hàng vì những lý do khác nhau.

Ví dụ, đối với người ngoài ngân hàng sẽ khó lòng thực hiện được việc:

- Đánh giá chất lượng danh mục tín dụng;
- Đo lường lợi nhuận theo kỳ kế toán hiện tại đóng góp vào chênh lệch lãi suất của ngân hàng;
- Hiểu được các bộ phận kinh doanh đang mang lợi nhuận tiềm năng cho ngân hàng.

Trong khi đó, những người trong ngân hàng lại gặp phải vấn đề về chuyển giá. Hầu hết các ngân hàng có thể phân chia thành 3 đơn vị kinh doanh bao gồm bộ phận ngân hàng bán lẻ, bộ phận ngân hàng bán buôn, bộ phận kinh doanh ngân quỹ.

Nguồn vốn dư thừa của bộ phận ngân hàng bán lẻ có thể cho vay ra thị trường hoặc cho bộ phận ngân hàng bán buôn vay. Nếu việc vay mượn được thực hiện theo mô hình điều chuyển vốn nội bộ thì lãi suất được thanh toán cho bộ phận ngân hàng bán lẻ do ngân hàng bán buôn trả sẽ được gọi là hoạt động chuyển giá. Nếu khoản trả cho bộ phận ngân hàng bán lẻ quá cao sẽ làm cho nó có vẻ như có nhiều lợi nhuận hơn và ngược lại. Điều quan trọng là phải thiết lập giá điều chuyển vốn đúng đắn nhằm giúp ngân hàng quyết định sẽ phân phối vốn cho bộ phận ngân hàng bán lẻ hoặc bán buôn nhằm đạt được hiệu quả cao nhất. *(xem bảng dưới)*

CHI TIẾT CÁC PHƯƠNG PHÁP SỬ DỤNG ĐỂ XÁC ĐỊNH GIÁ TRỊ NGÂN HÀNG:

(xem tiếp kỳ tới)....■

CÁC PHƯƠNG PHÁP CÓ THỂ SỬ DỤNG ĐỂ XÁC ĐỊNH GIÁ TRỊ CỦA NGÂN HÀNG:

Phương pháp	Giá trị của ngân hàng bằng
1	Mức giá chủ sở hữu chào bán
2	Giá bán của cổ phiếu của ngân hàng trên thị trường cộng thêm khoản điều chỉnh
3	Bội số thu nhập ròng quá khứ có điều chỉnh theo trọng số
4	Bội số thu nhập ròng của năm gần nhất
5	Bội số của vốn góp của các cổ đông
6	Giá trị toàn bộ tài sản hiện có tại thời điểm xác định giá có tính đến khả năng sinh lời của ngân hàng
7	Giá trị dòng tiền chiết khấu dựa trên khả năng sinh lời của ngân hàng trong tương lai [phương pháp dòng tiền chiết khấu]